

Wel is nadere dogmatische bezinning noodig. Niet alsof wij zouden lijden aan de ziekte van zwakke, onduidelijke formulering, maar ik behoeft u slechts te herinneren aan den uitbouw van de Belijdenis, en ge begrijpt wat ik bedoel. Onze jongeren hebben behoefte aan klare belijning. Zij hebben er recht op te weten, hoe wij b.v. tegenover het Schriftprobleem staan, en daarom is wetenschappelijk onderzoek, en vermeerdering van waarachtige kennis, niet in schoolschen, maar in echt theologischen zin eisch. Daarbij moeten wij voor één ding waken, n.l. hiervoor, dat de theologie niet beheerscht worde door de filosofie en psychologie. Die beide zijn kostelijk en noodzakelijk, maar in de eerste plaats zij op de terreinen, waarop ze elkaar ontmoeten, de wyshegerte aan de godgeleerdheid onderworpen, en niet omgekeerd, en ten tweede is alleen een goede christelijke psychologie mogelijk, als zij uit de theologie leeft. Deze orde mag niet omgekeerd. Men zie ook al van de poging om de theologische begrippen erkennings-theoretisch te verklaren, want het object van de theologie gaat boven het bereikbare van de kennis-theorie uit.

De terreinen moeten zuiver onderscheiden worden.

Wij moeten weer zuiver-theologisch aan het werk. Wij moeten meer gewone theologen worden, en dan alleen komt de dogmatiek weer op de plaats, waar zij thuishoort.

Hiermede ben ik aan het eind van mijn inleiding. Veel, wat ongetwijfeld in uw gedachten leefde, kon ik niet noemen⁶⁾.

Ik heb mij b.v. onthouden van allerlei psychologische onderscheidingen onder de jeugd naar volksaard en levensmilieu. Het was mij enkel en alleen te doen om het verschynsel van het anti-dogmatisme even te belichten, en door deze belichting een bespreking voor te bereiden. God geve ons biddende en wakende te zijn ook tegen dit kwaad. Hij scherpe ons in het diepe besef, dat wij niet alleen geroepen zijn tot priesters en koningen, maar ook tot profeten, om Zijn leugden te verkondigen. Hij bekwaame ons, opdat ook door onzen arbeid onze Kerken meer en meer in deze donkere wereld mogen zijn vastigheden en pilaren van de waarheid.

K. D.

⁶⁾ In de bespreking is ook nog genoemd de betekenis, die de lagere school en vooral de C. H. B. S. voor onze jongeren heeft. Hierbij moet men zich voor generaliseeren wachten, doch ik kan niet ontkennen, dat ook deze invloeden gunstig hebben gewerkt op de belangstelling van onze jongeren voor de zuivere belijdenis. Menig leeraar is de ethische beginselen bageerd, en dit blijft niet zonder uitwerking.

UIT DE SCHRIFT.

Verlangen naar den Geest.

Och, of al het volk des Heeren profeten ware, dat de Heere Zijn Geest over hen gave! Numeri 11:29.

Mozes heeft wel reden om de gave des Geestes af te smeeken.

Hij leidt een volk, dat slechts zwak en flauw de kenmerken des Geestes vertoont, en in menig opzicht tegen den Geest begeert. Het is een volk, dat in Egypte vermaterialiseerd is. Het is een volk, wiens religieus leven arm en ondiep is, en het is ook een volk, dat nog leeft in den schemer der schaduwen. De bedding van de gaven des Geestes is nauw. Slechts enkelen zijn profeten en priesters. Het is de bedeeling der onvolkomenheid, en het volle licht der genade straalt niet.

Die onvolkomenheid wekt in Mozes' ziel heimwee. Heimwee naar de toekomst des Geestes. Heimwee naar de rijke stroomen der genade.

Och, of al het volk des Heeren profeten ware!

Och, dat de Heere Zijn Geest gave!

* * *

Die bede is verhoord.

De dag van het Pinksterfeest is vervuld.

De Trooster is gekomen.

En toch moet Mozes' smeeking nog onze bede zijn.

Toch moeten wij zijn verlangen kennen.

Toch mag in de gemeente niet verflauwen de stem: kom, o Geest van God.

Waarom?

Omdat er zooveel geestelijke nood is.

Zeker, we hebben van onzen God veel ontvangen. Hij overlaadt ons met Zijn zegeningen, en Hij bevoorrecht ons boven duizenden, maar... ach, er is bij ons veel schaduw, die een scherp contrast vormt met de trouw, welke de Heere ons bewijst. Vraagt ge nog: welke donkerheden? Wordt er in onzen tijd soms ten onrechte geklaagd over gebrek aan geestelijke diepte, en gebrek aan waarachtige godsvrucht? Valt het te ontkennen, dat over het algemeen de jubel der ernstige geloofs-zekerheid over het blijde bezit van Christus en Zijn weldaden

weinig gehoord wordt? Is het niet droevig, dat op de vraag naar de persoonlijke gemeenschap met God, velen het antwoord schuldig blijven, en wij zoo schuchter zijn, als we rekenschap moeten geven van de hope, die in ons is? Loopen we in dezen tijd van allerlei vragen en reformaties niet gevaar te veel aan den buitenkant te timmeren, en heerscht er bezieling en leven, toewijding en overgegevenheid als in vroegere dagen? En is er niet eenige overeenkomst tusschen het volk Israël, dat in Egypte verstoffeld en veruitwendigd was, en ons? O, terwijl de oordeelen Gods, die in de laatste jaren op de volkeren drukken, onze zielen meesten verbreken tot verootmoediging en ons dringen tot nauw leven voor Zijn aangezicht, zijn er gansch andere dingen op te merken. Wat heeft de geldjacht en de oorlogswinst veler geestelijk leven onberekenbare schade berokkend! Hoe is door de ongekende weelde en plotselinge levensverruiming het goud der godsvrucht verdonkerd! Hoe hebben de vragen van arbeid en loon, van bedrijf en onderneming bij menig een de geestelijke belangen op den achtergrond gedrongen, en nu de malaise gekomen is, deelt die druk zich aan heel het leven mee.

* * *

Deze dingen moeten wij eerlijk belijden.

Onze harten juichen niet gelijk ze konden juichen.

Het bloeit en geurt niet, gelijk het kon uitbreken in heerlijk, God-lovende kracht, en de praktijk der godzaligheid laat hier en daar te wenschen over. Men roept in dezen tijd wel om mystiek en nog eens mystiek, doch men bedenke wel, dat een nauw leven met God nimmer bestaan kan, als daaraan zich niet paart een nauw leven voor den Heere in volstreekte gehoorzaamheid aan Zijn bevelen.

Wordt die gevonden?

O, wanneer wij ons ernstig rekenschap geven van den geestelijken toestand, waarin wij verkeerden, zeker, dan danken we onzen God voor het onnoemelijk-vele goede, dat Hij schenken wil, want we zijn nog zoo rijk, maar dan dringt ook de nood, die er is, tot ernstige smeeking. Wij moeten bidden en worstelen. Wij zullen meer pleiten en den Heere aanloopen. Wij hebben te kloppen en te vragen, en Mozes' bede zal de onze zijn: Och, dat al het volk des Heeren profeten ware! Och, dat Gij uw Geest over ons gaaft! Stort uw stroomen over ons neer! Werk krachtig in ons! Verlevendigt ons als in de dagen van ouds! Heere, Uw werk, behoud dat in het leven.

Dat bidt ge voor allen arbeid in Gods kerk. Dat moet ge ook bidden voor den strijd in het publieke leven.

Dat bidt ge vooral smeeken voor uw eigen ziel. Daarin kan het ook dor en donker zijn. Zij kan ook kwijnen in neergeslagenheid. Zij heeft elken dag de vernieuwende kracht des Geestes noodig.

Kom, dan Geest van God.

Och, dat wij allen profeten waren!

Dat de Heere ons Zijn Geest gave!

Geest des Heeren! kom van boven!
Laaf met uw genadegloed
Alle zielen, die gelooven,
Doe ze blaken van uw gloed!

en bid met de bruid uit het hooglied: Ontwaak noordenwind! en kom, gij zuidenwind! doorwaai mijn hof, dat zijn specerijen uitvloeien. O, dat mijn Liefste tot zijn hof kwame, en alle zijne edele vruchten! (Hooglied 4:16).

K. D.

KERKELIJK LEVEN.

Van Amerikaansche Boeken.

IV.

Ondanks las ik in een Engelsch tijdschrift een artikel over de Vrouw en de Historie.

Daarin werd betoogd, dat de historische „hersaakknobbel" bij de vrouw niet sterk is ontwikkeld.

Haar historische zin beperkt zich, zoo zij vroom is, tot den bijbel en tot wat met haar eigen leven ten nauwste samenhangt. Van al haar kennissen weet zij den geboortedatum en, op dag en uur na kan zij u vertellen, wanneer haar derde kind de eerste stuipjes kreeg en wat voor weer het was vandaag voor vijf jaar, maar op de vraag, wanneer Koningin Victoria gestorven is en wanneer Koning Edward, moet zij het antwoord schuldig blijven, omdat dit haar niets kan schelen.

Zoo ongeveer (want letterlijk kan ik het niet meer weergeven) de slotsom van het artikel.

Doch het Amerikaansche boek, waarop ik thans de aandacht wil vestigen maakt dit oordeel vrij waardeloos. Ik zeg niet: geheel waardeloos. Want er zijn vrouwen, wier interesse voor de historie in het bovenstaande beeld naar waarheid wordt getoekend. Maar er zijn ook mannen, mannen van een zekere positie, die,

laten we maar onderstellen uit hoffelijkheid, haar hier in niet alleen laten staan.

Slechts zou gekonstateerd kunnen worden, dat de doorzetter-vrouw (mijn verontschuldiging aan Charivari in de „Groene Amsterdammer", die telkens al bij het woord „doorsnee" tegenkomt, het met zijn verband opneemt in zijn rubriek „Onze Weesmeisjes"), minder voor geschiedenis voelt dan de doorsnee-man.

Maar ja, daar zijn zooveel vrouwen en mannen, die zich niet laten doorsnijden.

Die met al die doorsnee-menschen spotten.

Daartoe behoort ook de schrijfster van ons boek, Meida J. Pieters, van wie op de titelpagina (even) vermeld wordt, dat zij is „Dean of Milwaukee-Downes College", wat zooveel zeggen wil als directrice van een inrichting, die gelijk staat met de hoogste klassen van onze gymnasia en H. B. S.-en.

En zij gaf niet een historische roman, gelijk zou menige talentvolle vrouw (men denke aan mevrouw Bosboom-Toussaint, Majorie Bowen, Caroline Atwater Mason), waarin ze dan haar fantasie vleugelen kan laten aanschielen, maar een boek met zuivere historie. Ze heeft er onde, vergeelde paperassen voor moeten doorsnuffelen en zich in maffe archieven moeten begeven (of worden de archieven in Amerika beter geventileerd dan bij ons?) en toch is ze er frisch bij gebleven.

Wat ge in het kortelings besproken boek van H. H. Beets uiteraard slechts even aangeroerd vindt, wordt hier uitvoerig beschreven.

Het heet: A Dutch Settlement in Michigan, een Hollandsche nederzetting in Amerika.

De stof wordt dus beperkt tot een bepaalde nederzetting en wel tot die in het Westen van Michigan onder Van Raalte.

Niemand denke: hierover heb ik wel meer gelezen, veel bijzonders zal er voor mij wel niet in staan.

Er staat wel degelijk wat bijzonders in en dat juist door de bijzondere manier, waarop de schrijfster haar doode materiaal heeft verzameld en leven ingeblazen.

Hier worden feiten meegedeeld, die ge elders tevergeefs zoekt en ze worden voorgesteld op een wijze, waarop eigenlijk alleen een vrouw dat kan.

Ze heeft niets Hendrik-van-Loon-achtigs over zich. Daar is ze veel te seer, te wetenschappelijk voor.

Laarzenboven teekent en schildert, preekt en bespiegelt ze niet, maar wat altijd de kracht van de schrijvende vrouw is geweest: ze vertelt.

Het fantastisch vertellen geeft aan de boeken van Selma Lagerlöf hun charme, het gewoon historisch vertellen leent bekoring aan het boek van mej. Pieters.

Tusschen twee haakjes: hoe menige grootmoeder bond haar kleinkinderen niet aan zich alleen door haar vertellen?

Mej. Pieters vertelt dan, wat de kolonisten naar Amerika dreef: vervolging der afgescheidenen, maatschappelijke nood, fnuiking van het echt Christelijke onderwijs in het Nederland van die dagen.

Zij vertelt van de ontzettende moeilijkheden, welke de planters hadden te doorworstelen in het land, dat hun eens had toegeschieden als het land der belofte.

Zij vertelt van de overwinningen, welke God die mannen des geloofs over schier heel de linie deed behalen.

Zij vertelt ook van de vrouwen des geloofs. Daar zou een mannelijke historischschrijver allicht niet aan hebben gedacht. Maar de stille volharding, het veelomvattende werk, de dagelijkse en nachtelijke zorgen dier vrouwen worden door deze vrouw aangevoeld.

Zij vertelt van het dagelijksch leven dier voortrekkers. Zij legt daarbij rekeningen over. Zij vergeet natuurlijk niet de kleeding te beschrijven. Van de huishouding wordt ge vanzelf op de hoogte gesteld. Ze keurtvul allergezelligst door en gij vermoedt niet, wat inspanning het haar heeft gekost, om achter dat alles te komen.

Zij vertelt vanzelf ook van het godsdienstig leven. Zij sluit het oog daarbij niet voor bekrompenheden harer helden en heldinnen. Maar één ding laat zij schitteren boven alles uit: hun eenvoud, oprecht, echt Gereformeerd, stalen geloof. En dan daartusschen die typeerende trekjes. Hoe b.v. de vrouwen hun „cologne-cloze", waarin zich een spons bevond, van een de cologne doortrokken, en waaraan ze bij het eerste doffe oogenblik eerst zelf ruikten en daarna aan hun geburinnen doorgaven.

Ze vertelt, wel niet dwepend, maar toch vrouwelijk enthousiast over Van Raalte.

En als de vertelling uit is, dan houdt ze op.

Dat kan niet iedere schrijver. Ook niet iedere schrijfster. Gewoonlijk begint men dan na te betrachten. De les van deze historie is... En dan volgt dikwijls nog het grootste deel van het boek.

Alzoo mej. Pieters niet.

De „Reformed Press" (Gereformeerde Pers), waarvan de Eerdmans-Sevensma Co. te Grand Rapids de uitgeefster is, heeft ons met een zeldzaam boek verricht.

== Radiopreken.

Toen voor een paar jaar de stadsjongens op de daken antennes inrichtten, scheen dit velen volwassenden voorbij te gaan. Ik gebruikte destijds in een uitgegeven preek het woord „antenne", omdat ik dat een treffend beeld vond om het geestelijke te illustreren. Maar in de pers werd ik daarop aangevalen. 't Was zoo'n vreemd woord! Wie begreep dat nu?

Doch nu we nog geen twee jaar verder zijn, heeft zich dat woord geheel ingeburgerd. Iedereen weet nu, dat het met de draadloze telegrafie in verband staat.

Kon men destijds door de antenne den tijd van Parijs, gelijk die van den Eiffeltoren geseind werd, vernemen,

kon men antenne in Telkens toesnaken preeken. Men heeft grepen voor Van hart En het achteraan Dit mocht Calviniste dat zij nu Calviniste gelijk ze middelen den nood Neen, voorhoede. Deze voor niet in het Maar over niets goed Waar we staan en kan maken Van het die den di bijwonen. Met nam De versta Ook in Hevelen. (braant en kerken ver Zij mocht kring of v Maar niet veel verkie te hooren. Sterker l Daar ku zooveel ma bezocht. En nu overbodig. Er mag die kerken zich de kos Zijn ze geholpen te De was vast. Zoo iets mee b handhaven ten leeren. is het zoe te leggen, loonen. Voor het het radiote voorzien zij Doch vo kongressen dat overbr andere lan meer en n zegenrijk g Toch mo misbruik v Wij zins kon hier. Immers een paar links uit. Dat zou De hand als het ma Ook hee voor te wi een bepaal kerk voorb te zijn, d worde en laat, met hij radio-n Onze on hooren van in dat bije radio nooi die karakt van de gel van de gei De persoo wij iederen Bij het den voldan niet op. Daarom En wan schieden, ben we t Lat gaat t de tekenen gen, die z menschap wens, als dan ook getrouwd?